

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

AHARE MOT-KEDOŞİM • מוֹת קִדְשִׁים • MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER
BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Hataları Kabul Etme Cesareti

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbitsacks.org/covenant-conversation/acharei-mot/the-courage-to-admit-mistakes/>

Mişkan ve Bet Amikdaş dönemlerinde Yom Kipur, Yisrael ulusu içindeki en kutsal kişinin, Koen Gadol'un, öncelikle kendi günahları, sonra kendi "evinin" günahları, ardından da tüm Yisrael'in günahları için *teşuva* yaptığı gündü. Bet Amikdaş'ın yıkıldığı günden beri ne bir Koen Gadol'umuz vardır, ne de onun gerçekleştirdiği seremoni; ama Yom Kipur gününün kendisine ve günahlarımızı itiraf edip başışlanmak için dua etme kabiliyetine hâlâ sahibiz.

Günahlarınızı, başarısızlıklarınızı ve hatalarınızı kabullenmek, diğer insanlar da aynısını yaptıkları zaman çok daha kolaydır. Eğer bir Koen Gadol veya cemaatimizin diğer mensupları günahlarını kabullenebiliyorlarsa, o zaman aynısını biz de yapabiliriz.

Yom Kipur'un etkisi – ki bu etki, *tahanunim* (yakarma duaları), *viduy* (itiraf) ve *selihot* (af dileme duaları) yoluyla yılın geri kalanının büyük bölümündeki dualara da uzanmıştır – insanların "Yanlış yaptım, günah işledim, hatalara düştüm" demekten utanmadığı veya mahcup olmadığı bir kültür yaratmaktır. Yom Kipur'da, biri *Aşamnu*, *Bagadnu*, diğeri de *Al het shehatanu* sözleriyle başlayan iki alfabetik listedeki kabahatleri sayarak yaptığımız budur.

Hataları kabul etme kapasitesi, yaygın bir olgu olmaktan çok uzaktır. **İçgüdümüz bahaneler bulmaya çalışmaktır. Davranışımızı haklı çıkarmaya çalışırız. İnkâr ederiz. Başkalarını suçlarız. Gerçekleri kendimizi temize çıkaracak şekilde yorumlamak konusunda neredeyse sonsuz bir kapasiteye sahibiz.**

Hahamlarımızın saflık kanunları bağlamında söyledikleri gibi: "Kimse kendi kusurlarını, kendi saflık eksikliklerini göremez." Öz saygı mahkemesinde kendimizin en iyi avukatı bizizdir. Her yıl Koen Gadol'un Yom Kipur'da yaptığı gibi veya Uriya ve Bat Şeva hakkındaki kabahat peygamber Natan tarafından yüzüne vurduğu zaman Kral David'in yaptığı gibi *hatati*, "günah işledim" diyecek cesarete sahip insanlar ender bulunur.

Yahudilik, hatalarımızı kabul etmek konusunda bize üç yoldan yardım eder. İlki, Tanrı'nın affedici olduğuna dair

bilgidir. Tanrı bizden hiç günah işlemememizi beklememektedir. Bize vermiş olduğu özgür irade armağanının bazen yanlış kullanılacağını zaten en baştan bilmekteydi. **Bizden tüm istediği, hatalarımızı kabul etmemiz, onlardan ders almamız, onları itiraf etmemiz ve bir daha tekrarlamamak konusunda kesin bir karar almamızdır.**

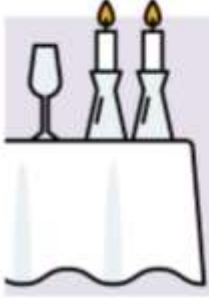
İkincisi, Yahudiliğin günahkâr ile günah arasında yaptığı açık ayrımıdır. **Bizler yanlış bir eylemi, onu yapan kişiye olan inancımızı kaybetmeksizin kınayabiliriz.**

Üçüncüsü ise, Yom Kipur'un yılın geri kalanına saçtığı haledir. Bu hale, yaptığımız yanlışları kabullenmekten utanmadığımız bir dürüstlük kültürü yaratmaya yardımcı olur. Ve Yom Kipur'un, teknik açıdan Tanrı ile aramızdaki konularda işlenen günahlara odaklanıyor olduğu gerçeğine rağmen, *Aşamnu* ve *Al Het* listesindeki itiraflar üzerinde yapılacak basit bir okuma bize, itiraf ettiğimiz günahların çoğunun aslında diğer insanlarla olan ilişkilerimizle ilgili olduğunu gösterecektir.

Hata yaptığını kabul eden ilk Yahudi, gelini Tamar'ı haksız yere suçlamış ve sonra, yanlış yaptığını anlayınca "O benden daha dürüsttür" (Bereşit 38:26) demiş olan Yeuda'ydı.

Yeuda isminin *Viduy*, yani "itiraf" sözcüğüyle aynı kökten geliyor olması hiç şüphe yok ki bir rastlantıdan çok ötedir. Başka bir deyişle, bize Yahudiler – *Yeudim* – adı verildiği gerçeğinin ta kendisi, bizim, hatalarımızı kabullenme cesaretine sahip olan halk olduğumuz anlamına gelir.

Dürüst özeleştir, manevi büyüklüğün hataya yer bırakmayan göstergelerinden biridir.

Şabat Sofrasında

1. Hataları kabul etmek neden bu kadar zordur?
  2. Yom Kipur bunun daha kolay olduğu bir kültür yaratmaya nasıl yardımcı olur?
  3. Hataları kabul etme cesaretine sahip olmak neden önemlidir?
-

Dersler

Syma Weinberg

Rabi Sacks beni Baş Hahamlık Ofisi Direktörü olmaya ilk davet ettiğinde benden bunu istemesi karşısında çok şaşırılmışım. Ne de olsa daha önce hiç buna benzer bir görevde bulunmamıştım. Endişelerimi kendisiyle paylaştım. Beni derinden endişelendiren bir düşünce “Ya hatalar yaparsam? Bu hatalar onu nasıl etkileyecek?” şeklindeydi. Rabi Sacks’ın rolü o kadar önemliydi ki, acaba risk almayı ve hatalar yapmayı göze alabilecek miydik?

Rabi Sacks bana, o zamandan beri birçok kez paylaştığım aşağıdaki hikâyeyi anlatarak cevap verdi.

Genç bir adam önemli bir kurumun genel müdürü olarak atanmıştı. Her şey gayet iyi gidiyor görünüyordu. Ta ki bir gün bu genç adam ciddi bir hata yapana kadar. O gün, kurumun başkanı ile toplantıya çağırıldı. Genç adam bir sonraki adımda neler olacağından emindi. Bunun iyi bir şekilde sonuçlanması gibi bir ihtimal yoktu! Başkanın ofisine adımını atar atmaz korkunç hatası nedeniyle özür diledi ve ekledi: “Bu hatam yüzünden kurumdan ayrılmamı isteyeceğinizi biliyorum; bu yüzden masamı çoktan topladım.”

“Öyle değil,” diye cevap verdi başkan. “Hatalı olduğunu kabul ettin ve gelecek sefere neyi farklı yapacağımı biliyorsun. Lütfen kal ve bu tecrübeyi, bu ‘hatayı’, gelişiminin devamı için bir sıçrama tahtası olarak kullan. Hatalarımız, öğrenme şeklimizdir. Gelişme şeklimizdir.”

Bu haftaki yazısında Rabi Sacks, çoğu insanın hatalarını kabul etmekten kaçındığını, bunun yerine, hareketlerini haklı çıkarmak için sayısız strateji geliştirdiğini yazmaktadır. Ama Rabi Sacks’ın bana öğrettiği – ve onun paylaştığı hikâyenin hepimize öğretmeye devam edebileceği – şey, bizim yalnızca birer insan olduğumuz ve insanın hatalar yapan bir varlık olduğudur. Eğer kendimizi ve karakterimizi iyileştirmek ve geliştirmek istiyorsak, o zaman hataları, göz ardı edilecek ve arkasına saklanılacak değil, sahiplenilecek ve kendilerinden ders çıkarılacak şeyler olarak görmeye ihtiyacımız vardır. Hatalar acı verir, ama zaman ilerledikçe, “dersler” adı verilen bir deneyim koleksiyonu haline gelir.

• Syma Weinberg, Rabi Sacks’ın Baş Hahamlık Ofisi Direktörü olarak 12 yıl görev yapmadan önce, bazı girişimlerde Rabi Sacks’la birlikte yakın çalışmalar gerçekleştirmiştir.

A CLOSER LOOK

• Syma Weinberg şimdi Rabi Sacks’tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazıları hakkındaki fikirlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks’ın bu haftaki yazısında en etkili bulduğunuz kısım hangisi?

Bu haftaki yazıdan en beğendiğim alıntı şu: “Yahudilik, hatalarımızı kabul etmek konusunda bize üç yoldan yardım eder. İlki, Tanrı’nın affedicisi olduğuna dair bilgidir. Tanrı bizden hiç günah işlemememizi beklememektedir. Bize vermiş olduğu özgür irade armağanının bazen yanlış kullanılacağını zaten en baştan bilmekteydi. Bizden tüm istediği, hatalarımızı kabul etmemiz, onlardan ders almamız, onları itiraf etmemiz ve bir daha tekrarlamamak konusunda kesin bir karar almamızdır.”

Bu, *teşvuanın*, yani hatalar yapabileceğiniz, onları kabullenebileceğiniz ve onlardan ders çıkarıp gelişim kaydedebileceğiniz fikrinin esasıdır. Ve bu bizim, sadece Roş Aşana ile Yom Kipur arasındaki dönemde değil, herhangi bir zamanda yapabileceğimiz bir şeydir. Kendimiz ve yaptıklarımız üzerinde durup bir değerlendirme yapmak için her zaman uygundur.

Rabi Sacks’ın şahsından öğrenmiş olduğunuz bir şeyi paylaşır mısınız?

Bu haftaki yazısının bitiminde Rabi Sacks “Dürüst özeleştirici, manevi büyüklüğün hataya yer bırakmayan göstergelerinden biridir” diye yazıyor.

Rabi Sacks’la birlikte çalışmanın gerçek bir ayrıcalık olmasının birçok sebebi vardı. Bu sebeplerden biri, Rabi Sacks’ın, şahsen bazı hatalara

TORAH TRIVIA

Soru: Bir çocuk öğretmenine şöyle der: “Ahare Mot – Kedoşim *peraşaların* inceledim ve iki kanun öğrendim. İlki, kişinin, yüzündeki sakalı güzelleştirmesi gerektiğine dair kanun. İkincisi de bir köşede yaşlı birinin önünü kesmeyi yasaklayan kanun.”

Öğretmen cevap verir: “Geri dön ve eşses kavramıyla noktalama kurallarını öğren.”

Çocuk geri döner ve “Ah” der. “Hata yapmışım.” **Burada neler oluyor?**

düştüğü zamanlarda bunları bizzat kabullenmekten asla kaçınmaması ve her zaman tecrübelerinden ders çıkarmasıydı. Alçakgönüllülük ve cesaretine tanık olmak hepimiz için bir esin kaynağıydı ve bugün de benim için öyle olmaya devam ediyor.

Cevap: İbranice *zaken* – “yaşlı kişi” – ve *zakan* – “sakal” – sözcükleri aynı harflerle yazılır: *z-k-n*. Bunlar, noktalama işaretleri olmadığı takdirde, eşsesli denebilecek iki sözcüktür. Ve Sefer Tora noktalama işaretleri olmadan yazıldığı için, bu iki sözcük kolayca birbirine karıştırılabilir, çünkü farklı telaffuza sahip olduklarını bize sadece noktalama işaretleri gösterir. *Kedoşim peraşasında*, 5 pasuk arayla iki *alaha* vardır. Biri sakalla ilgiliyken, diğeri yaşlılara nasıl davranmak gerektiği konusundadır. Sorudaki çocuğun aklını başta karıştıran *alahalar* şunlardı: [1] *Lo taşhit peat zekaneha* – sakalının köşelerini yok etme [=ustura veya benzeri bir şeyle kesme] (Vayikra 19:27). Çocuk bunu yanlışlıkla “yaşlı birinin önünde köşeleri kesme” şeklinde anlamıştı. [2] *Veadarta pene zaken* – yaşlı birinin yüzünü güzelleştir [=ona saygı göstererek onu memnun et] (Vayikra 19:32). Çocuk bunu da yanlışlıkla “yüzündeki sakalı güzelleştir” şeklinde anlamıştı.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.